

Bahçesinde Doğal Yaşam Alanı Oluşturan Bir Okul

Mersin-Erdemli'de ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Mersin İlköğretim Okulu öğrencileri, okul bahçesinde bir doğal yaşam alanı kurmuşlar. Geçtiğimiz günlerde onları ziyaret ettik. Öğrenciler, okulun bahçesinde yapay bir gölet oluşturmuşlar. Bu gölette bir sulakalan ekosistemi-

nin nasıl oluştuğunu ve hangi etkenlerden etkilendiğini inceliyorlar. Ülkemizdeki ilköğretim okullarında yapılan örnek projelerden biri olduğunu düşündüğümüz bu çalışmayı sizlerle paylaşmak istedik.

ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Mersin İlköğretim Okulu, Erdemli Yerleşkesi'nde bulunuyor. İçinde limon ağaçları, palmyeler, kauçuklar, Kıbrıs akasyaları gibi ağaçların bulunduğu, denizin hemen kıyısında bir yer. Bölge, ekolojik etkinlikler yapmak için çok uygun. Okulun ekoloji grubu, bu amaçla kurulmuş ve etkinliklerine 2005 yılında başlamış. Okullarının ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü'yle aynı bahçede olmasından dolayı, araştırmacılarından da yardım istemişler. Enstitü'den Doç. Dr. Ali Cemal Gücü bu çağrıyı karşılıksız bırakmamış ve hep birlikte işe koyulmuşlar. Ekolojik takvim hazırlamak, okul bahçesinde ekolojik park oluşturmak, çevre temizliği çalışmaları ve yakın yerlere doğa gezileri yapmak gibi.

Ekoloji grubu üyeleri, okulun bulunduğu bölgede gerçekleşen doğal olayların ne zaman başla-

dığını, hangi aşamalardan geçtiğini, ne zaman sonlandığını, hangileri biterken hangilerinin başladığını merak ediyorlarmış. Bu amaçla bir ekolojik takvim hazırlamaya karar vermişler. Başlangıçta bilgileri kaydetmek için bir "doğa gözlem formu" hazırlamışlar. Bu formda, hangi olayın nerede gözlemlendiği, tarihi, hava durumu, gözlemin kim tarafından yapıldığı gibi bilgiler yer alıyor. Bu formları biriktiriyorlar ve bir veri bankası oluşturuyorlar. Örneğin, bahçe içindeki limon ağaçlarının ilk ne zaman çiçek açtığı, ilk kırlangıçların ne zaman görülmeye başladığı, deniz kaplumbağalarının izlerinin ilk ne zaman gözlemlendiği, kumsalda bulunan kum zambaklarının ne zaman ortaya çıkmaya başladığı gibi bilgileri kaydediyorlar. Elde ettikleri tüm bilgileri birleştirerek bir takvim haline getirecekler. Bir sonraki yıl, bu takvimle birlikte doğa olaylarını

izleyecekler ve tahminler yapılabilecekler. Örneğin, bu yıl kum zambaklarının 18 Şubat 'ta filizlenmeye başladığını kaydetmişler. Gelecek yıl aynı tarihte, kum zambaklarındaki değişimleri yine gözlemleyecekler.

Okulun ekoloji grubunun, bizi etkileyen çalışmalarından biri de küçük bir ekolojik park oluşturma projesi. Bu projenin birkaç bölümü var. İlki, küçük bir gölet oluşturmak. İkincisi küçük bir orman oluşturmak, üçüncüsü kumulda bir kum zambağı bahçesi oluşturmak ve sonuncusu da deniz kaplumbağalarının yuvalarını belirlemek ve bunları korumak. Projenin ilk bölümünde, küçük bir göleti nasıl oluşturabileceklerine ilişkin bir plan yapmışlar. Herkes değişik görevler üstlenmiş. Önce göletin yapılacağı alan belirlenmiş ve burada 1 metre derinlikte ve 5 metre çapında bir çukur kazılmış. Bundan sonra çukurun iç yüzeyini sera naylonuyla kaplamışlar. Naylonun sabit kalması için de kenarlarını büyük taşlarla desteklemişler. Sonra çukuru, yakınlardaki bir dereден getirdikleri, suyla doldurmuşlar. Aynı dereден sucul bitkiler, balıklar ve su kaplumbağaları gibi hayvanlardan birkaç örneği gölete taşımışlar. Şimdi bu canlılar, onların küçük göletinde yaşıyorlar. Öğrenciler, her hafta küçük göletteki değişimleri izliyorlar. Suyundan örnekler alıp, enstitünün laboratuvarlarında planktonları inceliyorlar. Projenin ikinci bölümü olan, küçük bir orman oluşturma çalışmasıysa, bölgenin yapısına uygun ağaçlar belirlendikten sonra yapılacak. Projenin, kumulda kum zambağı bahçesi oluşturma bölümüyse tükenmekte olan bu türün çoğaltılmasıyla ilgili. Kum zambakları, okulun hemen önündeki sahilde yaşıyor. Öğrenciler, başlangıçta kum zambağının soğanlarını toplamışlar. Sonra bu soğanları, belirledikleri küçük bir alana ekmişler. Bugünlerde yeni zambakların filizlenmesini bekliyorlar. Projelerinin son bölümü de sa-

Gölet için kazılan çukur, suyun toprağa gitmemesi için sera naylonuyla kaplanıyor. Canlı örneklerini de yakındaki bir dereден çeşitli araçlarla topluyorlar.

hile yumurta bırakmak için gelecek olan deniz kaplumbağalarıyla ilgili. Yumurtlamak için gece kumsala çıkan kaplumbağaların izlerine bakarak yuvalarını belirleyecekler. Sonra da gerekirse yuvaların üzerlerine tel kafesler koyarak koruma altına alacaklar.

ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Mersin İlköğretim Okulu'nun, okul bahçesinde doğal yaşam alanı oluşturma projesi, diğer okullar için de çok güzel bir örnek. Her okul, böyle çalışmalar yapabilir. Ne dersiniz? Okullarımızı beton kaplı bahçelerden kurtaralım mı?

Bülent Gözcelioğlu